

Asia

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o XXX/XXX (virallista valvontaa koskeva asetusta) muuttamisesta sekä asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 21/2014 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto hyväksyi 16.6.2015 pidetyssä maatalous- ja kalastusneuvoston kokouksessa puheenjohtajavaltion ehdotuksen perusteella ehdotuksesta yleisnäkemyksen.

Euroopan parlamentin Maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta (AGRI) äänesti mietinnöstään 13.10.2015

Maatalouden erityiskomitea antoi kokouksessaan 9.11.2015 puheenjohtajavaltiolle valtuudet kolmikantaneuvottelujen aloittamiseen Euroopan parlamentin kanssa.

Aikaisemmat käsittelyvaiheet:

Neuvoston työryhmä 10.4, 21.5, 12.6., 3.-4.7., 3.-4.9., 17.-18.9., 8.-9.10., 20.10. ja 24.11.2014 sekä 22.-23.1., 19.-20.2., 25.2. ja 27-30.10.2015.

Maatalouden erityiskomitea 3.11. ja 9.12.2014 sekä 12.1., 2.2., 9.2., 2.3., 9.3., 14.4., 4.5., 20.5., 5.6., 26.10. ja 9.11.2015

Maatalous- ja kalastusneuvosto 8.7. ja 15.-16.12.2014 sekä 16.3. ja 11.5.2015 (periaatekeskustelu), 16.6.2015 (yleisnäkemyksen).

Epävirallinen maatalousministerikokous 31.5.-2.6.2015

Jatkokäsittelyn aikataulu:

Kolmikantaneuvottelujen on suunniteltu käynnistyvän 19.11.2015.

Suomen kanta

Neuvoston yleisnäkemyksen (asiakirja 9750/1/15 REV 1)

Suomi kannattaa neuvostossa saavutettua yleisnäkemyksiä, sillä Suomen keskeiset tavoitteet on siinä saatu huomioiduiksi, muun muassa voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvien kasvien lisäysaineistoon ja eläinainekseen liittyvien poikkeuksien osalta. Myös tilojen jakaminen luonnonmukaiseen ja tavanomaiseen tuotantoon olisi edelleen mahdollista. Yleisnäkemyksessä keskeiset tuotantosäännöt on sisällytetty perusasetukseen ja komission toimivalta rajattu täytöntöönpanosäädösten osalta, mikä on Suomen tavoitteiden mukaista. Suomen tavoitteiden kannalta tärkeitä ovat

yleisnäkemykseen hyväksytty periaate riskiperusteisesta valvonnasta ja vähittäiskaupan valvontaa koskeva poikkeus. Valvontaa koskevat säännökset ovat selkeytyneet ja antavat Suomen tavoitteleman mahdollisuuden toteuttaa riskiperusteista valvontaa ja vähentää fyysisiä tarkastuskäyntejä vähäriskisten toimijoiden osalta. Tältä osin myös hallinnollista taakkaa voidaan saada vähennettyä.

Suomen tavoitteita lainsäädännön yksinkertaistamisen osalta ei kuitenkaan ole saavutettu.

Suomi on tukenut puheenjohtajavaltio Luxemburgia kolmikantaneuvottelujen käynnistämisessä neuvoston yleisnäkemyksen pohjalta, jotta asian käsittelyssä edetään.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston yleisnäkemyksen (asiakirja 9750/1/15 REV 1) keskeinen sisältö verrattuna komission alkuperäiseen ehdotukseen

Neuvoston yleisnäkemys on kehittynyt huomattavasti verrattuna komission alkuperäiseen ehdotukseen, kun sitä on täydennetty voimassa olevan lainsäädännön säännöksillä.

Merkittävimmät muutokset koskevat voimassa olevan lainsäädännön mukaisten tuotantosääntöjä koskevien poikkeusten palauttamista ehdotukseen ja delegoidun säädösvallan käytön huomattavaa rajoittamista sekä sen korvaamista tarkkarajaisilla valtuuksilla antaa täytäntöönpanosäädöksiä. Poikkeukset koskevat muun kuin luonnonmukaisesti tuotetun siemenen ja muun lisäysaineiston käyttöä, tavanomaisesti tuotetun eläinaineksen käyttöä, maan ja eläinten siirtymävaihetta koskevia erityisiä sääntöjä sekä mahdollisuutta jakaa luomutila tavanomaiseen ja luonnonmukaisesti hoidettuun yksikköön.

Säädösvallan delegointi

Yleisnäkemyksestä on useasta kohdin poistettu valtuudet säädösvallan delegointiin ja niitä koskevien säännösten sisältö on ehdotettu annettavaksi täytäntöönpanoasetuksin. Säädösvallan siirron kesto on rajattu viiteen vuoteen asetuksen soveltamisesta.

Tuotantosäännöt

Yleisnäkemyksessä vain keskeisin osa tuotantosäännöistä on kirjoitettu perusasetukseen tai sen liitteisiin ja suurin osa tuotantosäännöistä ehdotetaan annettavaksi myöhemmin täytäntöönpanoasetuksin. Näitä olisivat muun muassa kotieläinrakennuksia ja ulkoalueita koskevat tilavaatimukset.

Soveltamisala

Yleisnäkemyksessä asetuksen soveltamisalaa on selkeytetty ja täydennetty liitteellä I, jossa tiettyjä yksittäisiä tuotteita on mainittu. Yleisnäkemyksen mukaan komissio voisi lisätä asetuksen soveltamisalaan maataloustuotantoon läheisesti liittyviä tuotteita delegoiduin säädöksin (2 artikla).

Valvonta

Valvontaa koskevat erityiset säännökset on siirretty virallista valvontaa koskevasta asetusehdotuksesta luonnonmukaista tuotantoa koskevaan asetukseen. Ne vastaavat pääosin voimassa olevan lainsäädännön vaatimuksia. Lisäksi ne mahdollistavat vähäriskisten toimijoiden osalta nykyistä joustavamman riskiperusteisen valvonnan, mikä on Suomen tavoitteiden mukaista. Virallista valvontaa koskevan asetuksen muut

vaatimukset koskisivat edelleen myös luonnonmukaisen tuotannon valvonnan järjestämistä.

Tuonti kolmansista maista

Yleisnäkemyksen mukaan kauppajärjestelmää mukautettaisiin, jotta EU:n ja kolmansien maiden luonnonmukaisen alan toimijoilla olisi yhtäläisemmät toimintaedellytykset ja jotta kuluttajien luottamus saadaan varmistettua. Mahdollisuus tehdä kolmansien maiden kanssa vastaavuussopimuksia säilytetään, mutta yksipuolisen vastaavuuden järjestelmä poistettaisiin asteittain. Tarkastuslaitosten hyväksynnän suhteen ehdotetaan siirryttävän vähitellen säännösten noudattamista koskevaan järjestelmään (siirtymäsäännös vuoteen 2023 saakka) (31 artikla).

Vähittäiskaupan valvonta

Yleisnäkemyksen mukaan jäsenvaltiot voivat jättää tietyt vähittäiskaupat erityisen valvonnan ulkopuolelle, mikä vastaa voimassa olevan lainsäädännön vaatimuksia (24 artikla).

Kiellettyjen tuotteiden ja aineiden esiintyminen

Kiellettyjen aineiden jäämien kynnysarvoa koskeva säännös (20 artikla) on yleisnäkemyksessä poistettu ja kiellettyjen aineiden ja tuotteiden mahdollisten esiintymien vaatimat menettelyt on siirretty valvontaa koskeviin säännöksiin (26e artikla). Kansallisia kynnysarvoja koskevia säännöksiä varten on lisätty siirtymäsäännös vuoden 2020 loppuun saakka.

Edellä esitetyn lisäksi yleisnäkemyksessä *on hyväksytty* tuotantomäärien tilastointia koskevan tiedonkeruun velvoite kaikille toimijoille (33 artikla). Yleisnäkemyksessä on myös tarkennettu ryhmäsertifioinnin kohteena olevien toimijoiden määritelmää ja rajausta (3 ja 26 artiklat). Yleisnäkemyksessä *on poistettu* yritysten ympäristöjärjestelmää koskeva vaatimus (7 artikla).

Komission alkuperäinen ehdotus KOM(2014) 180 lopullinen

Komission tavoitteena on uudella lainsäädännöllä ja toimintasuunnitelmalla poistaa esteitä EU:n luonnonmukaisen tuotannon kehityksen tieltä ja parantaa sektorin kilpailukykyä. Tavoitteena on yrittäjien reilun kilpailun varmistaminen sekä sisämarkkinoiden toiminnan ja kuluttajien luottamuksen parantaminen. Yksityiskohtaisina tavoitteina uudistuksessa on selkeyttää ja yksinkertaistaa tuotantosääntöjä, erityisesti poistamalla lukuisia nykyisiä poikkeuksia sekä vähentämällä hallinnollista taakkaa. Tavoitteena on myös tehostaa valvontaa ottamalla käyttöön riskiperusteinen valvontajärjestelmä. Kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan osalta tavoitteena on yhdenmukaistaa tuonnin edellytyksiä sekä parantaa EU:ssa tuotettujen luonnonmukaisten tuotteiden vientimahdollisuuksia kahdenvälisillä sopimuksilla.

Ehdotus - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnonmukaisesta tuotannosta, luonnonmukaisten tuotteiden merkinnöistä, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o XXX/XXX (virallista valvontaa koskeva asetusta) muuttamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta

Kaikki erityiset tuotantosäännöt esitetään säädöksen luettavuuden parantamiseksi asetusehdotuksen liitteessä. Samalla annetaan komissiolle valtuudet muuttaa tai täydentää tuotantoa koskevia sääntöjä delegoiduilla säädöksillä. Tuotantosääntöjä vahvistetaan ja yhdenmukaistetaan poistamalla useita poikkeuksia lukuun ottamatta

väliaikaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen, jotta luonnonmukainen tuotanto voi jatkua tai alkaa uudelleen hätätilanteiden jälkeen.

Luonnonmukaista tuotantoa harjoittavia tiloja olisi hoidettava kokonaan luonnonmukaiseen tuotantoon sovellettavien vaatimusten mukaisesti eikä maa-alueita koskevaa siirtymäkautta voida enää hyväksyä jälkikäteen. Luonnonmukaisissa jalostetuissa tuotteissa käytettävien maatalousperäisten aineosien olisi oltava yksinomaan luonnonmukaisia.

Ympäristötehokkuutensa parantamiseksi muiden luonnonmukaisen tuotannon alan toimijoiden kuin viljelijöiden tai merilevää tai vesiviljeltyjä eläimiä tuottavien toimijoiden on otettava käyttöön ympäristöjärjestelmä. Vaatimus ei kuitenkaan koskisi mikroyrityksiä.

Ehdotuksessa halutaan poistaa mahdollisuus myöntää voimassa olevassa luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 2092/91 kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 834/2007 (luomuasetus) säädetty poikkeus eräille vähittäiskauppiastyypeille valvontajärjestelmään kuulumisesta.

Valvontajärjestelmää parannettaisiin sisällyttämällä kaikki valvontaa koskevat säännökset yhteen säädökseen eli komission asetusehdotukseen virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista elintarvikkeiden ja rehun osalta.

Viralliseen valvontaan sovellettavaa riskiperusteista lähestymistapaa vahvistettaisiin kumoamalla luomuasetuksessa säädetty kaikille toimijoille vuosittain tehtävä säännösten noudattamisen tarkastus. Näin tarkastustiheyttä voitaisiin mukauttaa virallista valvontaa koskevan asetuksen mukaisesti annettavilla delegoiduilla säädöksillä niin, että vähäriskisille toimijoille voitaisiin tehdä fyysinen tarkastus harvemmin kuin kerran vuodessa tai tehdä vuotuinen fyysinen tarkastus kevyempänä, kun taas suuririskisille toimijoille tehtäviä tarkastuksia voitaisiin tehostaa.

EU:n pienviljelijöitä varten olisi sallittava ryhmäsertifiointijärjestelmä alle viiden hehtaarin tiloille tarkastus- ja sertifiointikustannusten sekä niihin liittyvän hallinnollisen taakan alentamiseksi, paikallisten verkostojen vahvistamiseksi, markkinamahdollisuuksien parantamiseksi ja yhtäläisten toimintamahdollisuuksien varmistamiseksi suhteessa kolmansien maiden toimijoihin.

Ehdotus sisältää myös uusia säännöksiä muun muassa kasvinsuojeluaineiden enimmäisjäämien osalta niitä havaittaessa.

Ehdotuksessa esitetään koko EU:ssa toteutettavista toimista säännösten noudattamatta jättämisten osalta sen varmistamiseksi, että toimijoita kohdellaan yhtäläisesti, sisämarkkinat toimivat moitteettomasti ja kuluttajien luottamus säilyy. Samalla ei kuitenkaan estetä jäsenvaltioiden vastuulla olevien seuraamusten määräämistä.

Kauppajärjestelmää mukautettaisiin, jotta EU:n ja kolmansien maiden luonnonmukaisen alan toimijoilla olisi yhtäläisemmät toimintaedellytykset ja jotta kuluttajien luottamus saadaan varmistettua. Mahdollisuus tehdä kolmansien maiden kanssa vastaavuussopimuksia ehdotetaan säilytettäväksi, mutta yksipuolisen vastaavuuden järjestelmä poistettaisiin asteittain. Tarkastuslaitosten hyväksynnän suhteen ehdotetaan siirryttävän vähitellen säännösten noudattamista koskevaan järjestelmään.

Uudistus tulisi voimaan 1.7.2017.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

- Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 42 artiklan 1 kohta ja 43 artiklan 2 kohta
- Euroopan parlamentti: tavallinen lainsäätämisyjärjestys
- neuvosto: määräenemmistö

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti nimesi 3.9.2014 raportojaksi Martin Häuslingin (GREENS/EFA) . Asian vastuuvaiokuntana toimii maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta (AGRI). Ympäristövaliokunta toimii ehdotuksessa lausunnonantajana ja sen raportojaksi nimettiin Sirpa Pietikäinen (EPP). AGRI-valiokunta äänesti mietinnöstään 13.10.2015.

Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan mietintö (A8-0211/2015)

Merkittävimmät muutosehdotukset

Tuotantosäännöt ja toimivallan delegointi

Valiokunnan ehdotuksen mukaan asetuksen liitteisiin kirjoitettujen tuotantosääntöjen tulisi olla osa perusasetusta ja niiden muutokset tehtäisiin yhteispäätösmenettelyssä tai niitä täydennettäisiin delegoiduilla säädöksillä. Näitä olisivat muun muassa kotieläinrakennuksia ja ulkoalueita koskevat tilavaatimukset.

Valiokunta ehdottaa voimassa olevan lainsäädännön mukaisten tuotantosääntöjä koskevien poikkeusten palauttamista ehdotukseen ja delegoidun säädösvallan käytön huomattavaa lisäämistä. Poikkeukset koskevat muun kuin luonnonmukaisesti tuotetun siemenen ja muun lisäysaineiston käyttöä, tavanomaisesti tuotetun eläinaineksen käyttöä, maan ja eläinten siirtymävaihetta koskevia erityisistä sääntöjä sekä mahdollisuutta jakaa luomutila tavanomaiseen ja luonnonmukaisesti hoidettuun yksikköön.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että jäsenvaltioiden viranomaisilla olisi mahdollisuus poiketa tuotantosäännöistä tapauskohtaisesti.

Soveltamisala

Valiokunta ehdottaa, että asetuksen soveltamisalasta päätetään yhteispäätösmenettelyssä. Viittaukset soveltamisalaa tarkentavaan liitteeseen I on poistettu ja sen sisältämä tuoteluettelo poikkeaa neuvoston yleisnäkemyksestä. Valiokunta ehdottaa myös asetuksen soveltamisalan ulottamista koskemaan suurkeittiötoimintaa.

Valvonta

Valiokunta ehdottaa nykyisen kaltaista valvontajärjestelmää, jossa jokaista toimijaa valvotaan fyysisesti vähintään kerran vuodessa. Valvonnasta vapautettaisiin vain pienet vähittäiskaupat, jotka myyvät vähäisessä määrin ennalta pakattuna tuotteita tai pakkaamattomia tuotteita.

Kiellettyjen tuotteiden tai aineiden esiintyminen

Valiokunta ei ehdota tietyn raja-arvon asettamista kielletyille aineille, mutta se rajoittaisi esiintymistä koskevat menettelyt koskemaan vain kasvinsuojeluaineita. Valiokunta ehdottaa, että tulisi perustaa EU-tason ja kansallisia tietokantoja, joihin kirjattaisiin

löydöt kielletyistä aineista ja tuotteista. Lisäksi valiokunta ehdottaa yksityiskohtaista luetteloa ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä.

Tuonti kolmansista maista

Valiokunnan ehdotus tuontijärjestelmästä vastaa pääpiirteissään komission ehdotusta. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että komissio saisi valtuudet tietyissä tapauksissa säätää delegoiduilla asetuksilla siitä, mitä luomutuotteita tietyistä kolmansista maista voidaan tuoda.

Paikallisesti tuotettu rehu

Tilan rehuomavaraisuusasteen kehittämiseksi valiokunta ehdottaa tarkistuksia säännöksiin, jotka liittyvät rehujen käyttöön. Mikäli tilalta ei ole saatavissa riittävästi luonnonmukaisesti tuotettua rehua, sitä voitaisiin tuoda enintään 150 kilometrin etäisyydeltä.

Uusi toimielin

Valiokunta ehdottaa komissiota perustamaan tarpeelliset hallinnolliset rakenteet paremman toimeenpanon ja paremman harmonisoinnin aikaansaamiseksi erityisesti valvonnan sekä eurooppalaisen luonnonmukaisen tuotannon toimintaohjelman seurannan ja koordinaation osalta (EU Organic Agency).

Edellä esitettyjen lisäksi valiokunta ehdottaa tuotantomäärien tilastointia koskevan tiedonkeruun toteuttamista EU:n tilasto-ohjelman puitteissa, muutoksia ryhmäsertifioinnin kohteena olevien toimijoiden määritelmään ja rajaukseen sekä nanomateriaalien kieltämistä luomuelintarvikkeissa.

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto 13.3, 27.3, 28.4, 9.7., 30.10. ja 8.12.2014 sekä 8.1., 29.1., 5.2., 26.2., 5.3., 11.3., 10.4., 30.4.-4.5. (kirjallinen menettely), 6.5., 18.5. ja 3.6., 9.6., 25.6., 26.10., 9.11. ja 19.-23.11.2015 (kirjallinen menettely).

Luonnonmukaisen tuotannon alajaosto 16.4., 3.6., 1.9., 10.9., 25.9., 30.10. ja 20.11.2014 sekä 12.3. ja 9.6.2015.

EU-ministerivaliokunta 19.3., 9.-11.7. (kirjallinen menettely) ja 12.12.2014 sekä 13.3., 6.-8.5. (kirjallinen menettely) ja 12.6.2015.

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston kirjelmä 8.5.2014 (U 21/2014 vp).

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto 10.6.2014 (MmVL 30/2014 vp.).

Suuri valiokunta 21.3., 11.7. (kirjallinen menettely) ja 12.12.2014 sekä 13.3., 8.5. ja 12.6.2015.

U-jatkokirje 23.11.2015.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetusehdotus on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Asetusehdotus saattaa edellyttää teknisluontoisia ja sopeuttavia muutoksia luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annettuun lakiin (294/2015).

Ehdotus kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 15 kohdan mukaan Ahvenanmaan toimivaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Neuvoston yleisnäkemyksestä seuraavia taloudellisia vaikutuksia toimijoille ja hallinnolle on vaikea arvioida.

Mikäli tuotantosäännöt täytäntöönpanoasetuksissa annettavien säännösten osalta tiukentuisivat huomattavasti voimassa olevasta lainsäädännöstä, voisi osalle nykyisistä alkutuotannon toimijoista tulla vaikeuksia jatkaa luonnonmukaisella tuotantotavalla.

Hallinnollinen taakka ja toimijoiden kustannukset kasvaisivat, mikäli tarkkoja tuotantomääriä tilastoitaisiin valvonnan yhteydessä kaikissa tuotannon, jalostuksen ja kaupan vaiheissa.

Riskiperusteiseen valvontaan siirtyminen voisi vähentää hallinnollista taakkaa ja toimijoilta perittäviä valvontamaksuja.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asetusehdotus liittyy valvontaa koskevien säännösten osalta ns. SANCO-pakettiin sisältyvään virallista valvontaa koskevaan ehdotukseen [KOM(2013) 265 lopullinen].

Asiakirjat

KOM(2014) 180 lopullinen

9750/1/15 REV 1 AGRILEG 126 CODEC 856
13485/15 AGRILEG 204 CODEC 1425

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maa- ja metsätalousministeriön ruokaosasto,
neuvotteleva virkamies Tero Tolonen, tero.tolonen@mmm.fi, puh. 040 521 5384

EUTORI-tunnus

EU/2014/0843

Liitteet

Viite

Asiasanat	luonnonmukainen tuotanto
Hoitaa	MMM
Tiedoksi	ALR, EUE, EVIRA, MAVI, SM, UM, VM, VNK, YM
